

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กรณีศึกษา:เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต

People's Participation in Forest Resource Conservation: A Case Study of Khao PhraTheaw Non Hunting Area, Phuket Province

ศิริพร ชูประสูต^{1*} และสุชาติ เชิงทอง²

Siriporn Chooprasoot^{1*} and Suchart Choengthong²

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่

² ดร., คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

*Corresponding author, E-mail: numwhan028@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบแนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ระยะรัศมี 2 กิโลเมตร จากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 377 ตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา, t-test, F-test, ANOVA, Scheffe ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับน้อย และเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาชีพ รายได้ และแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ 1. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้นำชุมชน 2. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบ 3. การประสานงานหน่วยงานภาครัฐ 4. การศึกษารูปแบบวิธีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว

Abstract

The objectives of this research were to study the people's participation investigate the compare of personal factors affecting participation in forest resource conservation and to find a suitable approach to support people's participation. The sample population was people who live around Khao Phra Theaw Non Hunting Area in radius 2 kilometers. Data collected by using the questionnaires, accidental sampling 377 sample and focus group. Data analysis used descriptive statistical, t-test, F-test, ANOVA and Scheffe. The result showed the people's participation was poor level. The compare of personal factors affecting participation were gender, educational level, settlement period, career and income. Guideline for support people's participation include:(1) Strengthening community leaders (2) Local people should have easy access information (3) Coordination with government agencies and (4) proper and practical conservation strategies should be studied and identified.

Keywords: people's participation, Forest Resources Conservation, Khao PhraTheaw Non Hunting Area

บทนำ

ป่าไม้นับได้ว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญทั้งต่อมนุษย์และต่อระบบนิเวศทางธรรมชาติทั้งหลาย เป็นทั้งแหล่งอาหาร ต้นน้ำลำธาร เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า รวมถึงเป็นที่รวบรวมความหลากหลายของพันธุ์ไม้ อีกด้วย ในช่วงปี พ.ศ.2504 -2525 ประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศและการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว พบว่าพื้นที่ป่าไม้หายไปมากหลังจากการเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ที่มุ่งเน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และการให้สัมปทานป่าไม้โดยที่ไม่มีมาตรการในการป้องกัน ส่งผลให้พื้นที่ป่ายังลดลงอย่างต่อเนื่องเมื่อปี 2504 ประเทศไทยมีป่าไม้อยู่ถึง ร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 171 ล้านไร่ และลดลงมาโดยตลอด จากข้อมูลจนถึง พ.ศ.2551พื้นที่ป่าประเทศไทยเหลืออยู่ประมาณร้อยละ 33.44 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 107 ล้านไร่ และในปี พ.ศ.2556 - พ.ศ.2557 ประเทศไทยเหลือพื้นที่ป่าเพียง ร้อยละ 31.57 หรือประมาณ 102 ล้านไร่ (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ องค์การมหาชน,2557)และเนื่องด้วยการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วส่งผลให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรมากยิ่งขึ้นด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลทำให้จำนวนพื้นที่ป่าไม้ลดลง

จากการลดลงของทรัพยากรป่าไม้อย่างรวดเร็วส่งผลให้รัฐบาลได้ยกเลิกการทำสัมปทานป่าไม้ทั้งหมด ขึ้นในปี พ.ศ. 2532-2535 และให้เป็นปีแห่งการป้องกันทรัพยากรป่าไม้ โดยกำหนดให้มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 25 ของพื้นที่ซึ่งปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดให้มีพื้นที่ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 19 และเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ป่าทั่วประเทศ โดยส่งเสริมหลักการชุมชนอยู่ร่วมกับป่า ส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ยึดแนวความคิดการพัฒนาแบบองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น.106-108)

ต่อมาได้มีการออกกฎหมายหลายฉบับ เพื่อที่จะดูแลคุ้มครองพื้นที่ป่าไม้และสัตว์ป่าขึ้น โดยมีการออกกฎหมาย ให้มีการประกาศจัดตั้งพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในรูปแบบของอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า วนอุทยาน ขึ้น แม้จะมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดในการดูแลรักษาป่าไม้ ก็ยังพบการบุกรุกเพื่อขยายพื้นที่ทางการเกษตร การสร้างรีสอร์ท การบุกรุกจับจองของกลุ่มนายทุน ที่ต้องการประโยชน์จากผืนป่าส่งผลให้จำนวนพื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างต่อเนื่อง

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทวจังหวัดภูเก็ต ได้ประกาศจัดตั้งเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2523 มีเนื้อที่ 13,925 ไร่ โดยวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่าในพื้นที่นอกจากนี้เพื่อรักษาและฟื้นฟูสภาพธรรมชาติให้เหมาะสมเอื้อต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า นอกจากนี้ป่าเขาพระแทวยังเป็นแหล่งต้นน้ำที่หล่อเลี้ยงคนในจังหวัดภูเก็ต และยังเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดภูเก็ต, 2556) ปัจจุบันพบว่าเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว กำลังเผชิญกับปัญหาการขยายพื้นที่ชุมชนเพื่อปลูกสิ่งก่อสร้างและการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร ทำให้พื้นที่ป่าที่เคยอุดมสมบูรณ์เกิดความเสื่อมโทรมและพื้นที่ป่าลดจำนวนลง โดยสาเหตุหลักมาจากการเข้าไปบุกรุก โดย กลุ่มนายทุน และผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์จากในพื้นที่ อีกทั้งประชาชนในพื้นที่เองไม่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ ส่งผลให้ไม่เกิดความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นกลุ่มประชาชนในพื้นที่เองจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกันและนำไปสู่แนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา: เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและแนวความคิดของประชาชน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน การกำหนดมาตรการ แบบบูรณาการ โดยการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตลอดถึงรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และสร้างจิตสำนึกในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

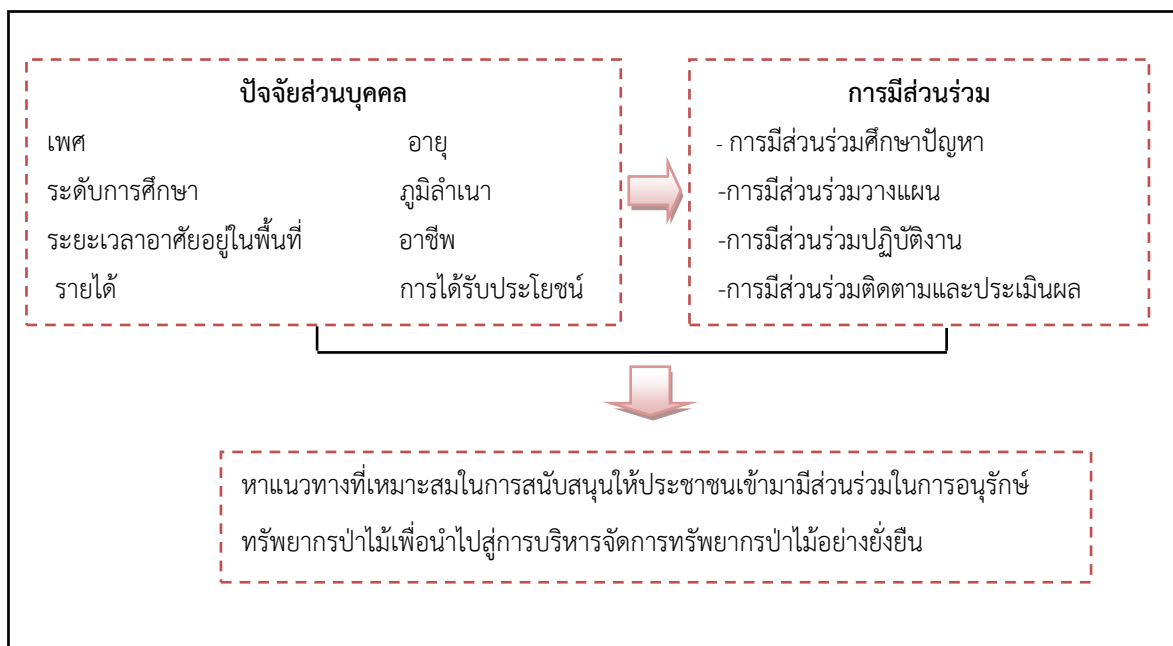
1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินต่างกันรอบแนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ระยะเวลา 2 กิโลเมตรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินต่างกันรอบแนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ระยะรัศมี 2 กิโลเมตรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

3) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กรอบแนวคิด

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปปัจจัยส่วนบุคคลที่อาจมีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาชีพ รายได้ การได้รับประโยชน์จากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง(2526) ชูสิทธิ์ ฉิมเจริญ (2544) ณรงค์ มหรรณพ และดุสิต เวชกิจ (2534) วิไลพร สมบูรณ์ชัย(2534) สมศักดิ์ พิริโยธา (2542)

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) และขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่รอบแนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ระยะรัศมี 2 กิโลเมตร

ประกอบด้วย ตำบลเทพกระษัตรี ได้แก่ หมู่ 2, 7, 9, 10, 11 ตำบลศรีสุนทร ได้แก่ หมู่ 2, 3, 5 และตำบล ป่าคลอก ได้แก่ หมู่ 2, 3, 4, 8 รวมทั้งหมด 12 หมู่บ้าน จำนวน 9,591 ครัวเรือน โดยการสุ่มตัวอย่างและ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทำการสุ่มตัวอย่างครัวเรือนโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามขนาดและสัดส่วนของประชากร กลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านและใช้การคำนวณโดยใช้ สูตรของ Yamane(1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 ตัวอย่าง

1.2 เครื่องมือในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในหมู่ที่ 1 ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่น ที่ .904 หลังจากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2557

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ 1.สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ ค่าสถิติ (t-test) และการทดสอบ (F-test) ด้วยวิธีการการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง รายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

2. ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัย นำผลสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ มานำเสนอในการจัดสนทนากลุ่ม โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใน พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านตำบลเทพกระษัตรี หมู่ 7, 9,10,11 จำนวน 4 คน ผู้ใหญ่บ้านตำบลศรีสุนทร หมู่ 2, 3, 5 จำนวน 3 คน ผู้ใหญ่บ้านตำบลป่าคลอก หมู่ 2,4 จำนวน 2 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพกระษัตรีจำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสุนทร จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าคลอก จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขา พระแทว จำนวน 1 คน และประชาชนที่อาศัยอยู่ตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 3 คน ศรีสุนทร จำนวน 2 คน และป่าคลอก จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อร่วมหารือและ เสนอแนะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมข้อมูล และนำมาประมวลผลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการ สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่อไป

ผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา:เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็น เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี มากที่สุด ร้อยละ 39.0 มีสถานภาพเป็นหัวหน้า

ครอบครัว ร้อยละ 56.0 การศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 28.6 ภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ร้อยละ 78 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 21-30 ปี ร้อยละ 27.3 ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา ร้อยละ 26.8 มากที่สุด มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อปี 200,000-300,000บาท และไม่เคยเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชน ร้อยละ 58.6 ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารและความรู้จากผู้นำชุมชน ร้อยละ 59.4 และการได้รับประโยชน์จากพื้นที่ป่าเขาพระแทว กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.7

2. ความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนที่มีต่อเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.05 โดยกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจ ในข้อคำถาม “ทรัพยากรป่าไม้เป็นสมบัติของส่วนรวมจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนจะช่วยกันดูแลเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันตลอดไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.6 รองลงมา คือ สนับสนุนให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการทำกิจกรรมต่างๆ จะเป็นการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรวมในการอนุรักษ์ป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 91.2 และในส่วนข้อคำถามที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจน้อย คือ “วิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ คือ การสงวนบำรุงดูแลรักษาและเลิกใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีอยู่ในป่า”คิดเป็นร้อยละ 27.1

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่ารอบแนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.25 ด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา มีค่าเฉลี่ย 1.16 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ย 1.24 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 1.35 และในด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.25 ทุก ๆ ด้าน อยู่ในระดับน้อย

4.การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ :กรณีศึกษาเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว จังหวัดภูเก็ต ทำการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมด้วยกัน 4 ด้าน ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา 2. การมีส่วนร่วมวางแผน 3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน 4. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาชีพ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ อายุ ภูมิภาค การได้รับประโยชน์

เพศ จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในรายด้านทุกด้าน พบว่า เพศชายมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าเพศหญิง

ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้าน จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้ที่มีระดับ

การศึกษาไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส./อนุปริญญา และปริญญาตรีหรือ สูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้าน จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่อด้วยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระยะมากกว่า 30 ปี นั้น มีส่วนร่วมแตกต่างกับผู้ที่ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 1-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อาชีพ จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันทุกด้าน จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่อด้วยวิธีการของ Scheffe พบว่าอาชีพสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แตกต่างกับกลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป รับราชการ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

รายได้ จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้าน จึงทำการเปรียบเทียบรายคู่อด้วยวิธีการของ Scheffe พบว่า ผู้ที่มีรายได้ 30,001-40,000 บาท จนถึง 50,001-60,000 บาทมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในด้าน มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ มากกว่า 60,001 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนรายคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

5. การจัดสนทนากลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยให้มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกันกับเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแหวง โดยให้มีการเชิญผู้นำชุมชน หรือ คณะกรรมการตัวแทนชุมชน เข้าร่วมหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของทางเขตห้ามล่าฯ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง เนื่องจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร รวมถึงกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ประชาชนทราบ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ส่งผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย และส่วนใหญ่กลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติเป็นครั้งคราวเท่านั้น ตามที่หน่วยงานภาครัฐ ขอความร่วมมือ และในด้านการร่วมศึกษาปัญหา ด้านการวางแผน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ยังมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งเห็นควรให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและอย่าง ต่อเนื่อง ปัญหาและอุปสรรค จากการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย เนื่องจากขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในการเข้ามาให้ความรู้แก่

ประชาชน ทำให้ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ถูกต้องนอกจากนี้ยังขาดการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทำให้ประชาชนไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ แนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เห็นควรให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ประชาชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเปิดโอกาสสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ รวมถึงศึกษาปัญหา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนจนถึงติดตามประเมินผลกิจกรรมต่างๆด้วย และเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเห็นควรให้มีการเพิ่มช่องทางการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ในการแจ้งข่าวสารผ่าน ศูนย์ร้องเรียน ศูนย์ดำรงธรรม เมื่อพบเห็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการบุกรุกป่าไม้ และควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่า ให้ประชาชนในชุมชนรอบแนวเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทวทราบอย่างต่อเนื่อง

6. แนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้ทำการรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนของการวิจัยเชิงสำรวจและผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ผลการศึกษา พบว่า

6.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นตัวแทนของประชาชนและมีความพร้อมสูงในการที่จะเข้ามาพัฒนาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่โดยเริ่มจากการพัฒนาความเป็นผู้นำและความเข้มแข็งของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน โดยจัดการฝึกอบรมด้วยวิทยากรทั้งจากชาวบ้านและภายนอกให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และมีการเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันและทางหน่วยงานเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทวควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำงานควบคุม และติดตามผลร่วมกัน

6.2 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบ ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ โดย หน่วยงานทางเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้แก่ประชาชนทราบ โดยส่วนใหญ่พบว่าประชาชนในพื้นที่มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนให้ความรู้สร้างความเข้าใจความเข้าใจในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เช่น จัดประชุมชี้แจง ฝึกอบรม หอกระจายข่าว วิทยุ การจัดตั้งศูนย์บริการอินเตอร์เน็ต เผยแพร่ สื่อ ป้ายกิจกรรมต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

6.3 ควรมีการประสานงานหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและประสานการดำเนินงาน สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้น สร้างความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ ด้วยการสร้างจิตสำนึกให้เกิดแก่ประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ เยาวชน และผู้ใหญ่เพื่อให้เกิด ความตระหนักในการใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน โดยผ่านทางหน่วยงานของทางภาครัฐในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น เป็น โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความร่วมมือกับชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจัง

6.4 ควรมีการศึกษารูปแบบวิธีการการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ชัดเจน โดยกำหนด แนวทางการจัดการเพื่อใช้เป็นแนวในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สรุปการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กรณีศึกษา:เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขาพระแก้ว จังหวัดภูเก็ตพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วม ปฏิบัติงาน ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามี บทบาทมากขึ้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็น และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึง การให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจะ เป็นการดีต่อการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและทำให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้

เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา:เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแก้ว จังหวัดภูเก็ต พบว่า ปัจจัยด้านอายุ ภูมิฐานะ และการได้รับ ประโยชน์ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แต่พบว่า เพศ ระดับ การศึกษา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาชีพ รายได้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ อนุรักษ์ป่าไม้

แนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่ง แนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มี 4 แนวทางด้วยกัน สามารถอภิปราย ผลได้ดังนี้ 1. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้นำชุมชน 2. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและ กิจกรรมให้ประชาชนทราบ 3. ควรมีการประสานงานหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและประสานการ ดำเนินงาน 4. ควรมีการศึกษารูปแบบวิธีการการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ชัดเจน

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กรณีศึกษา:เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขาพระแก้ว จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กรณีศึกษา:เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแหวง จังหวัดภูเก็ตพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเนื่องมาจากขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ประชาชนรับทราบ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และส่วนใหญ่กลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติเป็นครั้งคราวเท่านั้น ส่งผลทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยในทุกด้าน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาภรณ์ หรั่งหอด (2551) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเพิ่มและจัดการพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน เขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมด้านรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการร่วมดำเนินการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตัดสินใจ

2. เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ คือ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ อาชีพ

เพศ จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งต่างจากผลการศึกษาของประภาพร ศรีสถิตธรรม (2543) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม:ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพนิดา วิมานรัตน์ (2543) การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกรณีศึกษา บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนครสวรรค์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างกัน เนื่องมาจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความสนใจ แลกเปลี่ยนทัศนคติแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องของการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในรายด้าน การศึกษาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติงานการร่วมติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระยะเวลามากกว่า30 ปี นั้น จะมีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 1-5 ปี เนื่องจากผู้ที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระยะเวลามากกว่า 30 ปี นั้นเป็นกลุ่มคนที่เห็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพร สมบูรณ์ชัย (2534) ที่ว่า

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นแตกต่างกันส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมแตกต่างกันไปด้วยในเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดลำปาง

อาชีพร จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอาชีพต่างกัมีส่วนร่วมนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพทำสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมัน จะมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา การปฏิบัติงาน การร่วมติดตามและประเมินผล มากกว่ากลุ่มอาชีพรับจ้างทั่วไป,รับราชการ,ธุรกิจส่วนตัว ซึ่งต่างจาก ผลการศึกษาของวิวัฒน์ แก้วทะนง(2541) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ประชาชนในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำแตกต่างกันด้วย โดยผู้ที่มีอาชีพการงานที่มั่นคง เช่น รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว ฯลฯ จะเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการ วางแผน การติดตามและประเมินผลมากกว่าอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพรับจ้าง

รายได้ จากผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพล จันทะแจ้ง (2548) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา ป่าชุมชนบ้านแม่สาด ตำบลแม่ภรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มรายได้มากกว่า 5,001 - 10,000 บาท มีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนมากกว่ากลุ่มรายได้อื่น ๆ

แนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มี 4 แนวทางด้วยกัน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเน้นผู้นำชุมชนผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทางการที่มีโอกาสจะประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากบทบาทของผู้นำชุมชน มีโอกาสติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้รับรู้ข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐและควรเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในด้านการจัดทำแผนงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องน่าจะเป็นการขยายผลไปสู่กลุ่มประชาชนในท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้อง กับผลการศึกษาของสมศักดิ์ พิริโยธา (2542) พบว่าการสนับสนุนให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชายเลนชุมชน คือ ผู้นำชุมชน

2. เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ข้อมูล ข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้ประชาชนทราบ เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมที่มีความสำคัญ เนื่องจาก เป็นการเปิดโอกาส ในการรับรู้ข่าวสาร ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการอนุรักษ์แก่ประชาชนจะทำให้ประชาชนเกิดความความตระหนักและเกิดจิตสำนึกที่จะหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุชาวลี ชูเอน (2555) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน

3. เน้นการประสานงานหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและประสานการดำเนินงานสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้นผู้วิจัยเห็นด้วยว่าการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐเพื่อร่วมกันวางแผนและดำเนินงานร่วมกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ด้านเดียวอาจไม่ได้ประสิทธิภาพเพียงพอ ดังนั้นหากจะสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้นหน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว หรือ แม้แต่ องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นเอง ควรเข้ามาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ที่ถูกต้องเพื่อให้เกิดจิตสำนึก แก่ประชาชนทุกระดับ เพื่อให้เกิดความตระหนักในการใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

4. ควรมีการศึกษารูปแบบวิธีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ให้ชัดเจน โดยกำหนดแนวการจัดการเพื่อใช้เป็นแนวในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จึงเห็นควรให้มีการสนับสนุนเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักที่จะรักษาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อย่างเป็นระบบและรวมถึงสามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมนั้นควรเป็นความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนในพื้นที่มากกว่าที่หน่วยงานรัฐจะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมด โดยการดำเนินกิจกรรมควรมีดังนี้

4.1 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดความร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ เช่น

4.1.1 การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น เช่น หอกระจายข่าว วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆผ่านหอกระจายข่าวในชุมชน น่าจะเป็นการกระจายข่าวสารได้ทั่วถึง

4.1.2 การจัดอบรมให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องและให้หน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่น โรงเรียนในพื้นที่ ควรเข้ามาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกต้อง

4.1.3 จัดกิจกรรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนอื่น ๆ เพื่อเป็นการศึกษาแลกเปลี่ยนทัศนคติจากชุมชนอื่นแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ตนเองทั้งนี้เพื่อให้เกิดความตระหนัก รักและหวงแหนทรัพยากรในพื้นที่ของตนเองและอาจจะเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในชุมชนตนเองอีกด้วย

4.2 การสนับสนุนให้ชุมชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ขึ้นในชุมชน เช่น จัดให้แต่ละหมู่บ้านมีโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อสร้างหมู่บ้านตัวอย่างในการอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้ขึ้น เพื่อให้หมู่บ้านอื่นได้มาศึกษาดูงานและเป็นแรงจูงใจที่จะกลับไปพัฒนาหมู่บ้านตัวเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่น ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ จัดทำแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ เพื่อให้ไปเป็นไปตามต้องการที่แท้จริงของประชาชนและฝึกให้ประชาชนมีกระบวนการคิด รู้จักการวางแผน การปฏิบัติ รวมถึงติดตามผลการดำเนินงานในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

2. ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการในชุดลาดตระเวนพื้นที่ป่าร่วมกับเจ้าหน้าที่ หรือร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินตามแผนงาน อันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลได้ทำงานมากยิ่งขึ้น

3. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว ควรเข้ามาส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน โดยการจัดอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่องในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกต้องและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร งานและกิจกรรม หรือทำสื่อประชาสัมพันธ์แจกแก่ประชาชน เช่น แผ่นพับให้ความรู้ ป้ายกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ และควรนำผลการศึกษการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะมาใช้เป็นข้อมูลประกอบส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในบริเวณพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระแทว เพื่อให้เกิดการจัดการตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

4. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถตรวจสอบและรับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ได้ เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการอินเทอร์เน็ต ห้องสมุด จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้นภายในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปค้นหาข้อมูล

5. ควรมีการรณรงค์ในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีอายุในช่วง 7-29 ปี เห็นควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่มอายุดังกล่าว เพราะเป็นวัยที่พร้อมเรียนรู้และปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการดูแลรักษาป่าไม้ในระยะยาวต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง.(2526). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*.กรุงเทพฯ:ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ชูลีภรณ์ ฉิมเจริญ.(2544). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟู*
ป่าชายเลน ตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ มหรรณพ และ ดุสิต เวชกิจ.(2534). *องค์กรประชาชนในการส่งเสริมการป่าไม้:ในเอกสาร*
การสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการป่าไม้ หน่วยที่ 8-15.หน้า 491-541.นนทบุรี:
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- ณัฐพล จันทะแจ้ง.(2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา*
ป่าชุมชนบ้านแม่สาด ตำบลแม่กรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต,สาขาวิชารัฐศาสตร์,มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ประภาพร ศรีสถิตยธรรม.(2543). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการ*
สิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา.วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนิดา วิมานรัตน์.(2543). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์*
สิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตร์
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิทวัส แก้วทะนง.(2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ*
ปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- วิไลพร สมบูรณ์ชัย.(2534). *การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์*
ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดลำปาง.วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต,สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ พิริโยธา.(2542). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรในการจัดการป่าชายเลน*
ชุมชนบางเตย อำเภอเมืองจังหวัดพังงา.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
ทรัพยากรป่าไม้บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี.
(2555).*สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559.*
กรุงเทพฯ:สุตรไพศาล.
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดภูเก็ต (2556). *รายงานผลการดำเนินงาน*
ประจำปี งบประมาณ พ.ศ.2556.
- สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (2557). *เอกสารประกอบการสัมมนาการใช้*

ระบบบริการแผนที่เพื่อการสนับสนุนการรักษาทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ.เอกสารการประชุม
วันที่ 3 ตุลาคม 2557 .โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า สุราษฎร์ธานี.

สุชาวลี ชูเอน.(2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน :กรณีศึกษา ตำบล
วังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต,สาขาวิชา
สิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุภาภรณ์ หรั่งหอด.(2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเพิ่มและการจัดการพื้นที่สีเขียว
ในเขตชุมชน: กรณีศึกษาเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอมือง จังหวัดชลบุรี.ปัญหาพิเศษรัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ,วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัย
บูรพา.